

Коробейникова Я.С., к.г.н., доц.

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ПРОБЛЕМИ ОЦІНЮВАННЯ ОБСЯГІВ РЕСУРСОСПОЖИВАННЯ ЗАКЛАДІВ РОЗМІЩУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ЇХ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Оцінка екологічного стану на територіях прибуття та мінімізація забруднення довкілля від туристичної діяльності закладів туризму є актуальна для наукової спільноти. Всі питання, пов'язані з кількісною оцінкою впливів на довкілля туристичної діяльності, особливо закладів гостинності, є актуальними та перспективними. Дослідження автора стосувалися оцінки обсягів ресурсоспоживання закладів розміщування в Івано-Франківській області.

За допомогою опитування можна отримати інформацію, яка не завжди відображена в документальних джерелах чи доступна до спостереження. Метою опитування було отримання даних про споживання ресурсів (електроенергії та води), а також обсягів твердих відходів в регіоні та визначення їх середніх значень на одного туриста протягом активного туристичного сезону. Це оптимальний спосіб отримати дані, коли єдиними джерелом інформації є безпосередньо учасник - носій інформації (у нашому випадку керуючий менеджмент закладів гостинності). Емпіричним об'єктом дослідження були заклади розміщування (генеральна сукупність). Методом збору інформації було опитування керуючого складу менеджменту готелів які погодилися брати участь у опитуванні. Це методологічна процедура, яка збирає дані від вибраної групи респондентів.

В якості вихідних параметрів для аналізу наслідків надмірного споживання ресурсів, що призводять до екологічних проблем, були обрані такі показники, як обсяг споживання води та водовідведення, кількість спожитої електроенергії та кількість вивезених відходів у закладах гостинності гірських громад Івано-Франківська область. Вибіркові обстеження на місцях проводились під час "активного" туристичного сезону - липень-серпень 2019 року в приміщеннях розміщення, які використовують централізовані системи життєзабезпечення та ведуть облік використання води, каналізації, утилізації відходів та споживання електроенергії, які гарантовано ведуть такий облік. За площею охоплення – це території регіону, які мають офіційний статус «гірські території». В даних дестинаціях ми обирали заклади, які мають електронні комунікації для легкого зв'язку. Заклади розміщення були поділені на 3 групи за рівнем комфорту та місткістю: заміські садиби, невеликі готелі (до 50 ліжко-місць), готелі з кількістю місць більше 50, підвищений комфорт з додатковими медичними послугами, включаючи послуги басейну, в різних гірських громадах області.

Ми ставили невелику кількість запитань респондентам, щоб все ж більш гарантовано отримати відповіді. Це структуровані запитання щодо типу закладу, його місткості, наявності оздоровчих послуг з використанням води, кількості клієнтів, а також обсяг споживання води та водовідведення, кількість спожитої електроенергії та кількість вивезених відходів у закладах гостинності. Запити ми надіслали у 52 заклади розміщення різного типу, повні відповіді на

запитання ми отримали з третини закладів. Передбачаємо, що ми отримали інформацію саме з тих готелів, менеджмент яких зацікавила ця тематика загалом. Результати опитування дозволили зробити наступні висновки. Обсяги водоспоживання (водовідведення), спожитої електроенергії та вивезених відходів у досліджених закладах гостинності вказують на їх зростання в залежності від кількості розміщених туристів, місткості та категорії закладу гостинності. З підвищенням категорії та комфортності ці показники зростають. Показники споживання цих ресурсів туристами в закладах розміщення є вищим за середнє їх споживання населенням туристичних дестинацій.

Дані дослідження дозволили окреслити ряд проблем, що ускладнили кількісну оцінку ресурсоспоживання закладів розміщування. Незначний зворотній зв'язок з закладами розміщування пов'язуємо з тим, що в процесі опитування завжди існує побоювання респондента щодо поширення інформації про нього в процесі опитування (в нашому випадку інформація про роботу готелів). Очевидним є також факт, що незначна кількість готельєрів цікавить проблема оптимізації ресурсоспоживання та внесок їх готелю в охорону довкілля. Це пов'язано з низькою вартістю ресурсів, яка є сьогодні в Україні, особливо води та плати за видалення відходів, та відсутністю мотиваційних механізмів для суб'єктів господарювання раціонально їх використовувати.

Трудності в дослідженні виникли через проблему статистики закладів розміщення в Україні. Так, у 2017 році у регіоні налічувалося 274 заклади, проте на момент проведення досліджень в регіоні за офіційною статистикою налічувалось 67 закладів розміщення готельного типу. Припускаємо, що таке різке зменшення пов'язано з впровадженням європейських директив та рекомендацій зі збору статистичних даних в Україні, яке розпочалося з 2018 року. Нова методика досліджень не дозволяє враховувати фізичних осіб-підприємців, яких в готельному бізнесі є більшість.

В структурі готельного господарства Івано-Франківської області сільські садиби займають вагоме місце, за нашими спостереженнями не менше 55% закладів розміщення. Ці заклади не мають юридичного статусу як комерційні підприємства та не підлягають обов'язковій офіційній статистичній ідентифікації.

В популярних гірських туристичних об'єднаних громадах Івано-Франківської області кількість туристів може перевищувати кількість населення. Статистичних спостережень щодо кількості туристів у окремих територіальних громадах не проводиться, що ускладнює оцінку наслідків туристичної діяльності для довкілля. Проте, загальна регіональна динаміка характеризується зростанням показників кількості туристів, відповідно і обсяги утворених ними відходів, обсяги необхідного водоспоживання та утворення стоків, використання електроенергії зростають також.

Ці особливості туристичного ресурсокористування необхідно враховувати при плануванні місцевого розвитку громад. В пріоритеті повинні стати проекти упровадження екологічно технологій поводження з відходами, очищення стоків, ресурсозберігаючі технології водовикористання.